

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

1. **NOM MATÈRIA:** Infermeria de Salut Mental
2. **TIPUS DE MATÈRIA:** Obligatòria
3. **ASSIGNATURA:** Infermeria de Salut Mental
4. **CRÈDITS ECTS:** 6
5. **CURS ACADÈMIC:** 2021- 2022
6. **IMPARTICIÓ:** Semestral. L'assignatura s'imparteix en el setè semestre
7. **PROFESSORS/ES:**

Coordinador de l'assignatura:

Dr. Juan Roldán Merino
Sra. Meritxell Pérez Beltran

Professorat titular:

Dr. Juan Roldán Merino
Sra. Meritxell Pérez Beltran

Professorat col·laborador:

Dr. Antonio Rafael Moreno Poyato
Dra. Sara Sánchez Balcells
Sra. Lola Domene López
Sra. Manuel Tomás Jiménez

8. DISTRIBUCIÓ DELS CRÈDITS DE L'ASSIGNATURA:

Crèdits	1/3 Teòrics	1/3 Tutelats	1/3 Alumne	Crèdits
Teoria	37,5			1,5
Pràctiques de problemes	12,5			0,5
Treball tutelat		50		2
Treball autònom			50	2
TOTAL hores	50	50	50	6

9. PREREQUISITS: Aquesta assignatura no té prerequisits.

10. COMPETÈNCIES que l'assignatura contribueix a assolir:

Generals:

- Compromís ètic (capacitat crítica i autocrítica / capacitat de mostrar actituds coherents amb les concepcions ètiques i deontològiques).

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat (capacitat d'anàlisi, de síntesi, de visions globals i d'aplicació dels coneixements a la pràctica / capacitat de presa de decisions i adaptació a noves situacions).
- Capacitat comunicativa (capacitat de comprendre i expressar-se oralment i per escrit en català i castellà i una tercera llengua, dominant el llenguatge especialitzat / capacitat de buscar, utilitzar i integrar la informació).
- Capacitat creativa i emprenedora (capacitat de formular, dissenyar projectes / capacitat de buscar i integrar nous coneixements i actituds).
- Sostenibilitat (capacitat de valorar l'impacte social i mediambiental d'actuacions en el seu àmbit / capacitat de manifestar visions integrades i sistemàtiques).
- Treball en equip (capacitat de col·laborar amb altres i de contribuir a un projecte comú / capacitat de col·laborar en equips interdisciplinaris i en equips multiculturals).

Específiques:

- 1. Pràctica professional, ètica i legal. 1.3. Pràctica legal. 1.3.1. Exercir d'acord amb la legislació pertinent i amb les lleis comunes. 1.3.2. Reconèixer i respondre de forma apropiada a pràctiques que poden posar en perill la seguretat, privadesa o dignitat de la persona. 1.3.3. Integrar els coneixements, habilitats i actituds per a proporcionar cures infermeres segures i efectives.
- 2. Prestació i gestió de cures. 2.1. Prestació de cures. 2.1.1. Valoració. 2.1.1.1. Utilitzar un marc de valoració basat en l'evidència per a recollir dades sobre la salut física, mental i aspectes soci culturals de la persona i grup. 2.1.1.2. Analitzar, interpretar i documentar les dades obtingudes. 2. Prestació i gestió de cures. 2.1. Prestació de cures. 2.1.2. Planificació. 2.1.2.1. Establir prioritats per a les cures en col·laboració amb la persona i grup. 2.1.2.2. Identificar els resultats previstos i el temps per a assolir-los en col·laboració amb la persona i grup. 2.1.2.3. Revisar i documentar el pla de cures en col·laboració de la persona i grup. 2.1.2.4. Assegurar la continuïtat de les cures per a assolir els objectius.
- 2. Prestació i gestió de cures. 2.1. Prestació de cures. 2.1.3. Execució. 2.1.3.1. Aplicar de forma efectiva, d'acord al pla previst, les cures infermeres a la persona i grup. 2.1.3.2. Respondre amb efectivitat a situacions imprevistes ràpidament canviants. 2.1.3.3. Educar a la persona i grup per a promoure l'autonomia i el control sobre la seva salut. 2.1.3.4. Utilitzar els recursos de forma efectiva i eficient per a promoure cuidats infermers d'excel·lència.
- 2. Prestació i gestió de cures. 2.1. Prestació de cures. 2.1.5. Comunicació terapèutica i relacions interpersonals. 2.1.5.1. Establir, desenvolupar, mantenir i finalitzar apropiadament la relació terapèutica. 2.1.5.2 Comunicar-se eficaçment amb la persona i grup per a facilitar la prestació de cures.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

2.1.5.3. Utilitzar estratègies apropiades per a promoure l'autoestima, dignitat i benestar de la persona i grup. 2.1.5.4. Afavorir i donar suport a la persona i grup en la presa de decisions. 2. Prestació i gestió de cures. 2.2. Gestió de cures. 2.2.1. Entorn segur. 2.2.1.1. Facilitar un entorn físic, psicosocial, cultural i espiritual que promogui la seguretat de la persona i grup.

- 2. Prestació i gestió de cures. 2.2. Gestió de cures. 2.2.2. Pràctica interdisciplinària. 2.2.2.1. Col·laborar amb l'equip interdisciplinari de salut per a proporcionar cuidats infermers integrals. 2.2.2.2. Facilitar la coordinació de les cures per a l'assoliment dels resultats de salut esperats.
- 2. Prestació i gestió de les cures. 2.2. Gestió de les cures. 2.2.3. Delegació i supervisió. 2.2.3.1. Dirigir, supervisar i avaluar les cures delegades per a assegurar-se que s'efectuen de forma segura i efectiva. 2.2.3.2. Delegar a altres persones aspectes de les cures d'acord a la seva competència.
- 3. Desenvolupament professional. 3.1. Identificar la importància de la investigació per a l'assoliment dels objectius de salut de la persona i grups. 3.2. Utilitzar les millors evidències científiques disponibles, l'experiència infermera i el respecte pels valors i creences de la persona i grup, al proporcionar i avaluar les cures infermeres. 3.3. Donar suport i contribuir a la investigació en les cures infermeres i de salut en general.
- 3. Desenvolupament professional. 3.5. Contribuir activament al desenvolupament professional continuat per a millorar la pràctica infermera. 3.6. Contribuir al desenvolupament professional d'altres membres de l'equip de salut.

11. RESULTATS D'APRENENTATGE:

L'estudiant en finalitzar l'assignatura serà capaç de:

Referits a coneixements

- Descriure i comparar l'evolució dels conceptes i idees respecte a la malaltia mental, el seu tractament i etiologia en la cultura occidental.
- Analitzar la relació existent entre els components biològics, psicològics, socials i culturals associats a la salut mental.
- Identificar els conceptes bàsics sobre la malaltia o el trastorn mental en les diferents etapes del cicle vital.
- Descriure els sistemes de classificació actual en salut mental i addiccions que s'utilitzen en els serveis de salut mental.
- Distingir la psicopatologia més freqüent associada als diferents trastorns mentals i les manifestacions de dependència relacionades.
- Identificar el rol de la infermera de salut mental en els diferents contextos d'intervenció.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Descriure les intervencions de prevenció i psicoeducatives en l'àmbit familiar i comunitari, observant els programes de salut mental que es duen a terme en els diferents nivells d'atenció.
- Descriure un entorn terapèutic de les cures més rellevants que cal tenir en compte en una unitat de salut mental.
- Conèixer els sistemes de registre informàtics, guies clíniques, per al desenvolupament dels plans de cures.
- Mostrar coneixements sobre els factors de risc de salut mental associats a la diversitat cultural dels grups de l'entorn i a les intervencions prèvies.
- Descriure els enfocaments terapèutics més utilitzats en el nostre context sanitari per al tractament dels trastorns mentals i la continuïtat de les cures.

Referits a habilitats, destreses

- Desenvolupar habilitats de comunicació i d'intervenció terapèutica en diferents contextos individuals, socials i familiars, i demostrar l'habilitat adquirida.
- Identificar en les necessitats les manifestacions de dependència més freqüents que presentin els pacients amb problemes de salut mental.
- Elaborar els plans de cures.
- Identificar i prioritzar problemes d'autonomia, col·laboració i diagnòstics d'infermeria presents en els malalts amb trastorns mentals i les seves famílies.
- Identificar resultats esperats i intervencions prioritàries tenint en compte la utilització de les taxonomies infermeres.
- Identificar i prioritzar intervencions d'infermeria relacionades amb diferents problemes de salut mental i situacions d'urgència.
- Desenvolupar habilitats i actituds que facilitin les intervencions terapèutiques.
- Identificar els problemes de salut mental derivats de la violència exercida envers les dones i els protocols i estratègies de prevenció i intervenció utilitzades en l'assistència.
- Desenvolupar valoracions adequades dels problemes de salut mental associats a la vellesa i planificar cures d'infermeria per aconseguir les necessitats dels malalts i les seves famílies.

Referits a actituds, valors i normes

- Definir i diferenciar el paper de la infermera en l'atenció a la salut mental.
- Escoltar i aconsellar el malalt i la seva família sobre les seves opinions.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Demostrar coneixements sobre la legislació vigent en matèria de salut mental i els drets dels malalts mentals.

12. CONTINGUTS:

UNITAT TEMÀTICA 1: ASPECTES INTRODUCTORIS. INFERMERIA SALUT MENTAL. GENERALITATS

Tema 1: Conceptes generals i evolució històrica de l'assistència en psiquiatria i salut mental

Tema 2: Teories i models conceptuals en Salut Mental. La relació terapèutica com a eix de les cures infermeres en salut mental.

Tema 3: El model assistencial comunitari i la xarxa de salut mental de Catalunya.

Tema 4: Sistemes de classificació en Salut Mental i Addicions.

Tema 5: Valoració d'Infermeria de Salut Mental.

UNITAT TEMÀTICA 2: LA SALUT MENTAL DE L'ADULT I DE LA PERSONA GRAN. DETECCIÓ, PREVENCIÓ I INTERVENCIÓ EN ELS PROBLEMES MÉS FREQUENTS

Tema 6. Trastorns per ansietat.

Tema 7. Trastorn obsessiu-compulsiu.

Tema 8. Trastorn de l'estat d'ànim.

Tema 9. Trastorns somatomorfs i dissociatius.

Tema 10. Esquizofrènia i altres trastorns psicòtics.

Tema 11. Síndromes mentals orgànics i trastorns orgànics cerebrals.

UNITAT TEMÀTICA 3: LA SALUT MENTAL DELS JOVES. DETECCIÓ, PREVENCIÓ I INTERVENCIÓ EN ELS PROBLEMES MÉS FREQUENTS EN LA INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA

Tema 12. Trastorns del desenvolupament.

Tema 13. Trastorns de la conducta alimentària.

Tema 14. Trastorns de la personalitat.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

12. METODOLOGIA DOCENT:

NOM ACTIVITAT	CRÈDITS	METODOLOGIA ENSENYANÇA
Lliçó magistral o classe teòrica	1,5	Sessions expositives, explicatives, o demostratives de continguts per a explicar els conceptes bàsics necessaris per a la comprensió de la matèria.
Seminaris, treballs de grup o simulacions	1,5	Estudi de casos i aprenentatge basat en problemes. Preparació de treballs per a exposar en les classes. • Preparació de treballs per exposar en les classes i guies d'observació.
Tutorització	2	Seguiment de l'estudiant, on es revisen les diferents activitats realitzades. • S'avaluen tant les habilitats apreses com les actituds que s'han detectat amb deficiències en les diferents activitats formatives. • En el cas de seguir detectant deficiències s'aporten recomanacions sobre activitats complementàries.
Estudi o treball autònom	2	Preparació de seminaris, lectures, investigacions, treballs, guies d'observació memòries, etc. per a exposar o lliurar en les classes teòriques. S'inclou la preparació de síntesi i anàlisi de lectures, seminaris, conferències, obtenció de dades, etc. Així com l'estudi de continguts relacionats amb les classes teòriques, pràctiques, seminaris, etc. (estudiar per a exàmens, treball en biblioteca, lectures complementàries, fer problemes i exercicis, etc.). Tot això, realitzat de manera autònoma, individual.

14. AVALUACIÓ:

L'avaluació continuada és un element del procés d'ensenyament i aprenentatge que inclou els procediments duts a terme al llarg d'una assignatura per recollir i valorar de manera progressiva i integrada les evidències de l'aprenentatge, per part de l'estudiant, de les competències de l'assignatura recollides al pla docent.

Alguns procediments de l'avaluació continuada, tenen lloc al final d'una etapa del procés d'ensenyament-aprenentatge (tema, mòdul, bloc de continguts, assignatura) i tenen com a finalitat determinar el grau d'assoliment dels coneixements, les habilitats i els valors que són objecte d'aprenentatge en l'assignatura. El seu resultat és una qualificació. Els criteris de **l'avaluació continuada** són:

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Presentar-se i/o realitzar **obligatòriament** totes les proves avaluatives programades.

Proves avaluatives	% de qualificació sobre el total de l'assignatura
Prova objectiva: consisteix en preguntes de tipus test d'elecció múltiple. Penalitzen els errors.	60
Seminaris: avaluació de les activitats dutes a terme en els seminaris.	20
Lectura de documents	20

- Un suspès de **més del 60%** en la ponderació global de les proves avaluatives de l'assignatura comporta la **Reavaluació de TOTS els continguts**.
- Un **NO PRESENTAT (NP)** en el **40%** de la ponderació global de les proves avaluatives de l'assignatura comporta la qualificació de **(NP)**, i caldrà tornar a matricular l'assignatura.
- Les proves avaluatives amb NP sense causa extraordinària degudament justificada, s'avaluen amb la qualificació de 0 fent mitjana amb la resta de proves avaluatives.

Avaluació única.

L'**avaluació única** és el procediment d'avaluació alternatiu a l'avaluació continuada. Té lloc en un únic acte avaluador i inclou el nombre suficient d'evidències per acreditar i garantir la consecució dels objectius i les competències establerts en l'assignatura.

En cas que un estudiant manifesti que no pot complir els requisits de l'avaluació continuada, pot acollir-se a l'**avaluació única**. L'avaluació única es reconeix com un dret que, en exercir-lo, l'estudiant renuncia a l'avaluació continuada. Per acollir-se a l'avaluació única l'estudiant ho ha de sol·licitar per escrit (primera quinzena inici docència de l'assignatura), amb una còpia per a l'estudiant i una altra per al professor/a coordinador/a. Aquest tràmit s'ha de realitzar a la secretaria d'estudiants.

L'avaluació única es realitzarà a través de proves avaluatives de tots els continguts de l'assignatura.

Observacions:

- La matrícula de l'assignatura dóna dret a **una sola convocatòria d'avaluació**, sigui com a finalització de l'avaluació continuada, sigui avaluació única.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Per aprovar l'assignatura cal obtenir una **qualificació global mínima de 5**.
- Després de la publicació de les qualificacions el centre obrirà un període de revisió i de **reavaluació**.
- A principi de curs es farà pública la programació de l'assignatura i les dates de les proves d'avaluació.

15. FONTS D'INFORMACIÓ BÀSICA:

- Barnhill JW. DSM-5: Casos clínics. Madrid: Editorial Médica Panamericana; 2015. <https://www-medicapanamericana-com.ezproxy-hsjd.greendata.es/visorebookv2/ebook/9788498359725>
- Bulechek GM, Butcher HK, Dochterman JMc, editors. Clasificación de intervenciones de enfermería (NIC). 6a ed. Madrid: Elsevier, cop. 2013.
- CIE-10-ES: Clasificación Internacional de Enfermedades, 10ª revisión, modificación clínica. Madrid: Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad. Secretaría General Técnica: Boletín Oficial del Estado, 2016. <https://icd.who.int/browse10/2016/en#/XIX>.
- Diagnostic and statistical manual of mental disorders : DSM-5. Washington : American Psychiatric Association; 2013. Disponible 5a ed. en castellà (2014)
- Enfermero/a de salud mental. Manual de competencias profesionales. [Sevilla?]:Agencia de Calidad Sanitaria;2015. <https://www.sspa.juntadeandalucia.es/agenciadecalidadsanitaria/archivo/ME-1-13-03-Manual-de-Competencias-Enfermero-Salud-Mental.pdf>
- Galiana Roch, J. L. (Ed.). (2015). Enfermería psiquiátrica. Elsevier España.
- Johnson M. et al. Vínculos de NOC y NIC a NANDA-I y diagnósticos médicos: soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados. 3a ed. Barcelona: Elsevier; cop. 2012.
- Fornes J. Enfermería de salud mental y psiquiátrica. 2ª ed. Madrid: Ed. Médica Panamericana; 2012. <http://www-medicapanamericana-com.ezproxy-hsjd.greendata.es/VisorEbookV2/Ebook/9788498356502#>
- Johnson M. et al. Vínculos de NOC y NIC a NANDA-I y diagnósticos médicos: soporte para el razonamiento crítico y la calidad de los cuidados. 3a ed. Barcelona: Elsevier; 2012.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Johnson M, et al, editors. Interrelaciones NANDA, NOC y NIC: diagnósticos enfermeros, resultados e intervenciones. 2a ed. Madrid: Elsevier; 2011
- Megías-Lizancos F i Serano MD. Enfermería en psiquiatría y Salud Mental I. Valencia: DAE Editorial Grupoi Paradigma; 2018.<https://www-enferteca-com.ezproxy-hsjd.greendata.es/?info libro=5360>
- Megías-Lizancos F i Serano MD. Enfermería en psiquiatría y Salud Mental II. Valencia: DAE Editorial Grupoi Paradigma; 2018 <https://www-enferteca-com.ezproxy-hsjd.greendata.es/?info libro=5361>
- Moorhead S. Clasificación de Resultados de Enfermería (NOC), 6ª edición. Elsevier Health Sciences Spain; 2019.
- NANDA International: diagnósticos enfermeros: definiciones y clasificación 2018-2020. Madrid: Elsevier; cop. 2019. Disponible versió electrònica per usuaris UB (CRAI).
- J. Ramos Montes, Ética y salud mental, Ed. Herder, 2018. Barcelona
- Rebraca Shives L. Enfermería psiquiátrica y de salud mental: conceptos básicos. 6a ed. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana de España; cop. 2007.
- Rigol Cuadra A, Ugalde Apalategui M. Enfermería de salud mental y psiquiátrica. 2a ed. Barcelona: Masson; 2010.
- Roldan, JF., Casas, I., Lluch, MT., i Lleixà MT. (2016). La investigación y el método científico en las ciencias de enfermería. Dins: Galiana, JL. Enfermería psiquiátrica (p.341-349). Barcelona: Elsevier España, S.L.U.
- Roldán-Merino, J y Lluch-Canut, MT. [coord.]Diseños de proyectos de investigación en enfermería de salud mental y adicciones. Esplugues de Llobregat (Barcelona): Ediciones San Juan de Dios- Campus Docent; 2014. (Colección Digital Profesionalidad; 2) http://bibliosjd.org/wp-content/uploads/2017/04/disenos_proyectos_investigacion.pdf
- Sampaio, F., Sequeira, C., i Miguel, D. (2016). Componentes da relação de ajuda profissional . Dins: Sequeira C. Comunicação e relação de ajuda (p.276-287). Lisboa: Lidel- Edições Técnicas.
- Sánchez Rodríguez O, Polonio López B, Pellegrini Spangenberg M. Terapia ocupacional en salud mental: teoría y técnicas para la autonomía personal. Madrid: Médica Panamericana; cop. 2013.
- Sequeira, C., i Roldán, J. (2016). Instrumentos de avaliação. Dins: Sequeira C. Comunicação e relação de ajuda (p.177-182). Lisboa: Lidel- Edições Técnicas.

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Sequeira, C., Sampaio, F., i Roldán, J. (2016). A relação de ajuda como intervenção de psicoterapêutica. Dins: Sequeira C. Comunicação e relação de ajuda (p.320-327). Lisboa: Lidel- Edições Técnicas.
- Stuart GW, Laraia MT. Enfermería psiquiátrica: principios y prácticas. 8a ed. Madrid: Elsevier; 2006.
- Vallejo Ruiloba J. Introducción a la psicopatología y la psiquiatría. 8a ed. Barcelona : Elsevier; 2015.

Bases de dades

- PubMed [Internet]. Bethesda: National Center for Biotechnology Information. U.S. National Library of Medicine.
- PsycINFO [Recurs electrònic] Conté cites i resums d'articles de les publicacions mundials sobre psicologia i disciplines relacionades des de 1840 fins a l'actualitat. Accés des del CRAI.

Pàgina web

- Canal Salut [Internet]. Generalitat de Catalunya. Departament de Salut [citad 07 Set 2017]. Disponible a: <http://canalsalut.gencat.cat/ca>
- Excelencia clínica / Mejorar atención pacientes [Internet]. Plan de Calidad para el Sistema Nacional de Salud. Madrid: Ministerio de Sanidad Servicios Sociales e Igualdad [citad 07 Set 2017]. Disponible a: <http://www.msssi.gob.es/organizacion/sns/planCalidadSNS/saludMental.htm>
- Public Health web site - Comisión Europea [Internet]. [citad 07 set 2017] Disponible a: http://ec.europa.eu/health/index_es.htm
- OMS: Organización Mundial de la Salud [Internet]. Ginebra: World Health Organization; c2014 [citad 07 set 2017]. Disponible a: <http://www.who.int/es/>

Text electrònic

- Pla de salut de Catalunya 2011-2015 [Internet]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Salut [citad 07 set 2017]. Disponible a: http://salutweb.gencat.cat/ca/el_departament/pla_de_salut_2011_2015
- L'estigma i la discriminació en salut mental a Catalunya 2016. Obertament. www.obertament.org L'estigma i la discriminació en salut mental a Catalunya 2016. Obertament. www.obertament.org

SJD Sant Joan de Déu Campus Docent	PROGRAMA ASSIGNATURA GRAU	Codi: O.3-25
		Rev.: 02

- Lopez M, Laviana M, Fernández L, López A, Rodríguez AM y Aparicio A. La lucha contra el estigma y la discriminación en salud mental. Una estrategia compleja basada en la información disponible. Rev Asoc Esp Neuropsiquiatría; 2008, 28, 101:43-83.
- La recuperación centrada en la persona y sus implicaciones en salud mental, Anthony 1993 (Rev. Asoc. Esp. Neuropsiq. 2017; 37(131): 189-205 doi: 10.4321/S0211-57352017000100011)
- World Health Organization. Creating mental Health and related services free from coercion, violence and abuse -WHO QualityRights training to act, unite and empower for mental Health (pilot version). Geneva: World Health Organization; 2017.